

MEDİKAL PSİKOLOJİYE GİRİŞ

Profesör Dr. Müfit Uğur

PSİKOLOJİNİN TANIMI

- Davranışların ve mental olayların sistematik olarak incelendiği bir bilim dalıdır.
- Davranışlar bakımından
 - A-uyumsuzluk,
 - B-Kavgacılık
 - C-Aşırı neşelilik,
 - D-Korku ,terleme v.s.

Mental olaylar

A-Düşünce,

B-Duygusallık,

C-İrade,

D-İdrak,

E-Hafıza

2-TATBİK ALANLARI:

A-Klinik psikoloji,

B-Danışmanlık psikolojisi,

C-Okul psikolojisi,

D-Endüstri ve sanayii psikolojisi,

E-Tecrübi psikoloji,

F-Sosyal psikoloji,

D-Gelişim psikolojisi,

H-Psikometrik psikoloji.

PSİKOLOJİNİN TARİHÇESİ

- Türklerde çok eskiden beri bilinip uygulanan bu ilim dalı yakın zamana kadar felsefe başlığı altında görülmekte.
- Bu konuda pek çok da eser vardır. İmam-Gazali, İbrahim Hakkı gibi felsefe düşünürleri psikoloji ilminin konularına temas etmişlerdir.
- Psikoloji ile ilgilenme ve uygulamalar Batı da 19 cu yüzyılda başlamıştır.

Batıdaki araştırmacılar ve ekolleri

- Wundt : İNTROSPEKSİYON metodunu kullanır. Şuuru bu metot ile incelemiştir,
- Ebingam: ATOMİSTİK PSİKOLOJİ . Şuuru meydana getiren elemanlar incelenmektedir. Mesela Őuurun açık olması için idrak ile ,uyanıklık gerekir ve Dikkatin de sağlıklı olması lazımdır.

Batıdakilerin devamı

- Wertheimer: "GESTALT PSİKOLOJİSİ"; Gestalt şuuru parça tarzında değil ,bütün elemanları ile inceler. Sade idrak değil , idrak ile birlikte dikkat ve uyanıklık incelenir.
- Watson: " DAVRANIŞ PSİKOLOJİSİ" Watson' a göre her şey genetik değildir.Çevre davranışlara etki etmekte ve onu yönlendirmektedir.
- Pavlov : "ŞARTLI REFLEKLER" ;
Şartlı uyaran - Şartlı cevap
Et (U.C.S)-Salya ifrazı (U.C.R)
Zil (C.S) +Et (U.C.S) – Salya (U.C.R)
Zil (C.S) - Salya (C.R)

Devam

- Freud: “ŞUUR ALTI” ; Bastırılmış olayları ve kompleksleri inceler.
- Alfred Adler : “FERDİ PSİKOLOJİ” Gelişme arzusu ve motivasyon kavramlarını inceler .
- Carl Gustav Jung : “ KOLLEKTİF ŞUURALTI” kavramını dile getirmektedir.

Bütün insanların değişik kültürlerde ve değişik kara parçalarında yaşamalarına rağmen bazı ortak davranışları bulunmaktadır.

Asya insanı İle Avrupa insanının davranışları derinlerde birleşir.

Avrupa insanı Amerika insanı ile benzer davranışlara sahiptir.

Bu Amerika insanı ile Asya insanı arasında daha derinlerde ortak davranışların mevcudiyetini gösterir

DEVAM

- Caren Horney: “ÇEVRE FAKTÖRÜ” Çevre ve genetiğin birlikte nevrozların oluşu üzerindeki teorilere değiniyor.
- Kierkegaard ve Heidegger:” EKSİSTANSİYALİZM” Rasyonalizm akımına bir tepki olarak ortaya çıkmışlardır.Pozitivist görüşlerin insanları yabancılaştırması üzerinde dururlar.
- Erich Fromm: “ÇOCUK EBEVEYN İLİŞKİLERİ” İlişkilerde erken dönem travmaları ve çocuğun bütün davranışları ebeveynlerden görerek öğrenmesi üzerinde önemli tespitler yapmıştır.

DAVRANIŞLARIN BİYOLOJİSİ

- Beyindeki ilgili merkezleri Nörotransmitter adını verdiğimiz kimyasal maddeler uyarır. Her bölgenin uyarıcı maddesi değişiktir.

6-OH Dopamine : Substantia Nigra,

Dopamine : Frontal Korteks,

Serotonin : Raphe Çekirdeği,

Suprakiazmatik çekirdek,

GABA

: İnhibitör nöronları uyarır

KOGNİTİF YAKLAŞIM

- Melekeler ve onların fonksiyonları ile ilgili durumlar incelenir,
- Düşünce,
- İdrak,
- Hafıza,
- Konsantrasyon,
- Muhakeme,
- Zeka gibi .

PSİKOANALİTİK YAKLAŞIM

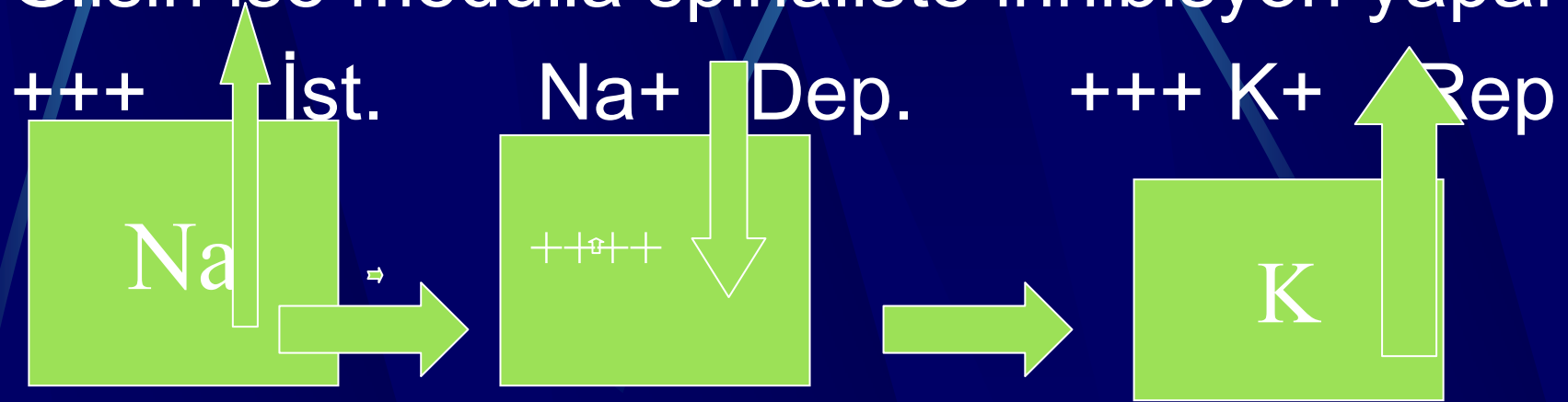
- Psikoanalitik yaklaşımı ortaya koyan Freud daha çok şuuraltı muhtevanın , komplekslerin kontrolü ile baskılanması ve boşaltılmasının metotlarını anlatır.
- Psikoanalitik yaklaşımda İd, Ego ve Superego kavramları üzerinde çalışılır.
- Tedavi metotları içinde Psikanaliz, hipnoz ile davranış ve kognitif terapiler bulunmaktadır.

Sinir sistemi

- Hücre = Nöron
- Hücre bağlantıları= Nöral Zincir
- Alıcı Hücre = Reseptör
- Reseptörü Uyarı = Stimulus
- Hücrenin cevabına = Respons
- Nöron hücresinin bünyesinde SOMA, DENDRİT, AXON, TERMİNAL BUTTON var.
- İnsan beyinde 10.000.000.000 nöron var.

Sinir sisteminde uyarı

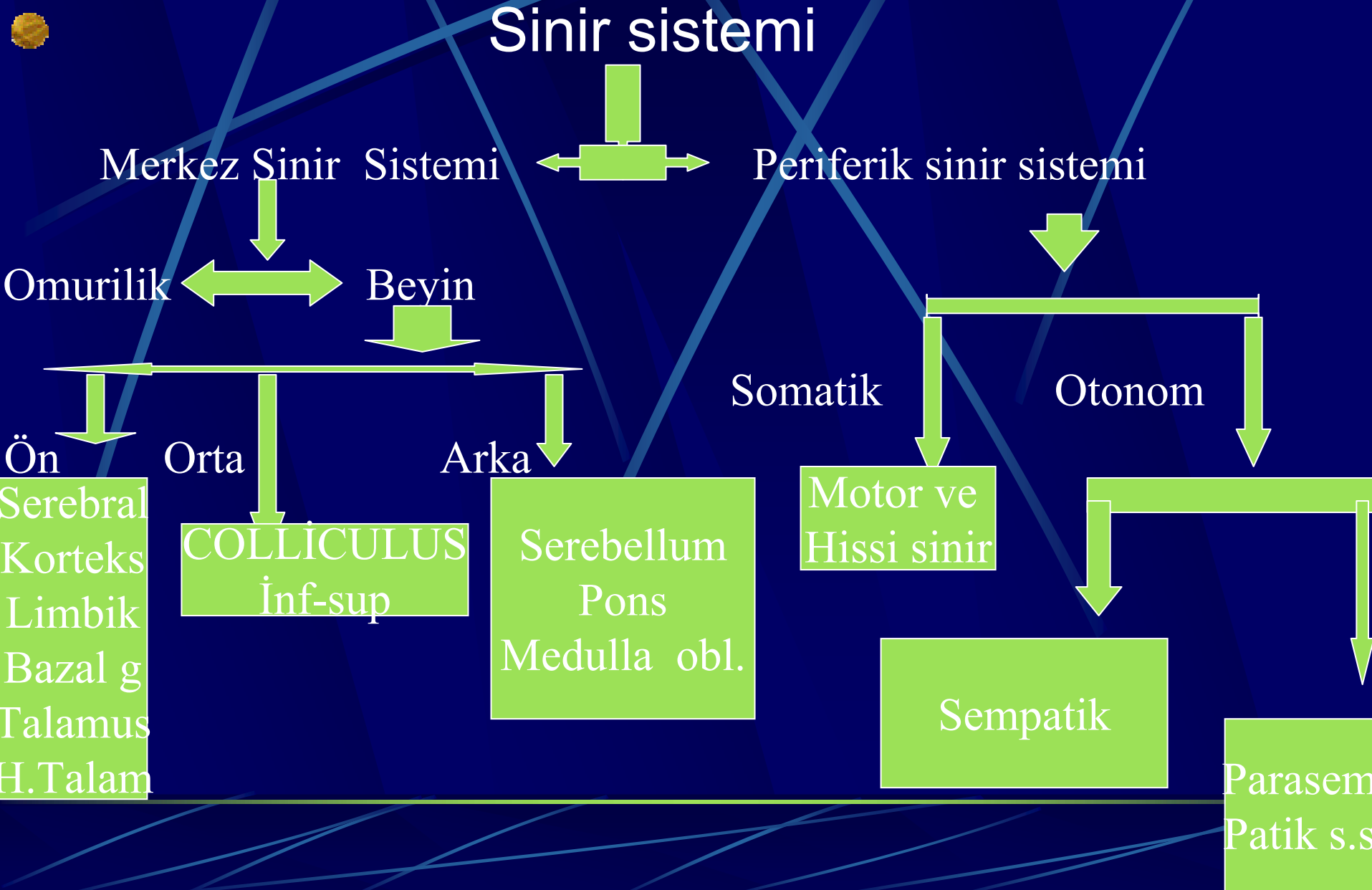
Uyarı sinaptik boşluğa çıkan nörotransmitter ile olur(Ach.kolin,N.epinefrin,Dopamine,Serotonin), GABA ise beyinde inhibitör nörotransmitterdir. Glisin ise medulla spinaliste inhibisyon yapar.

Opioid Peptidler

- Nöron hücrelerinin dışında ,başka organlarda yapılırlar. Kan dolaşımı sayesinde sinir sistemine gelirler. Nöronların çalışmasına etki ederek davranışları module ederler.
- Enkephalinler, Beta endorfinler. Dinorfinler.
- Substans P: Ağrı duyumunu ileten bir nöro modulator maddedir. Morfin Substans P yi bloke ederek ağrı duyumunu durdurur.
- Akupunktur; İğne batan yerden endorfin salgılandığı düşünülmektedir.
- Plasebo

Merkez sinir sistemi

● Somatik bölümü oluşturan Periferik sinir sistemi
a) Afferent sinir sistemi (Götürücü yollar) Perifer ile merkez arasında olup; merkeze (omuriliğe) arka duyu köklerinden girerler.

b) Efferent sinir sistemi (Getirici yollar)
Merkezden perifere giden somatik yolları ifade eder. Merkezden perifere gelen bu yollar omuriliği ön köklerden terk ederler.

Reflekslerde omurilik merkez rolünü üstlenir.

Reaksiyonlarda merkez bizzat kortektir.

Bir reaksiyonun şeması

KORTEKS

Efferent yol

Afferent yol

İcra Organı

RESEPTÖR

- 1-Trafikte kırmızı ışık görülünce frene basılır
- 2-Elim ateşe değse geri çekerim.
- 3-Gıdanın kötü kokusu varsa ,yemeyiz.
- 4-Klaksiyon sesi duyunca çevreme bakarım.
- 5-Ayağıma çivi battığında ayağımı ters yönde geri çekerim.

Otonom sinir sistemi

Otonom sinir sistemi

Sempatik Sis.
Lumbosakral

Parasempatik Sis
Kraniosakral sis

Preganglioner uyarıcı

Postganglioner uyarıcı.

Parasempatik

Asetilkolin

Asetilkolin

Sempatik

Asetilkolin

Norepinefrin

Parasempatikler

- Parasempatik uyarıcıları bloke eden farmakolojik maddeler

Muskarinik reseptörlerdeki iletiyi
ATROPİN bloke eder.

Nikotinik reseptörlerdeki iletiyi ise
NİKOTİN bloke eder

Sempatikler

- Sempatik sinir sistemindeki uyarıyı bloke eden farmakolojik maddeler
Alfa reseptörler(Alfa adrenerjikler) in norepinefrin ile uyarılmasını
İSOPROTORENOL,
Beta reseptörlerin (Beta adrenerjikler) norepinefrin ile uyarılmasını,
PROPRANOLOL bloke eder.

OMURİLİK

- Sekiz (8) servikal segment,
- On iki (12) Torakal segment,
- Beş (5) Lomber segment
- Beş (5) Sakral segment,
- Bir (1) Koksigeal segmentten olmak üzere
- toplam (31) segmentten oluşur.

Beyin

- Arka beyin:
 - a) Medulla Oblongata :
Solunum regülasyonu,
Dolaşım regülasyonu,
Yutkunma refleksinin kontrolü,
İskelet adalesinin kontraksiyonu ve koordinasyonu,
Formatio reticularis aracılığı ile şuurluluk durumunu kontrol eder.

b)Pons;

Beynin ön ve arka bölgelerini bağlayan bir köprü vazifesini görür. Yüzdeki mimiklerin regülasyonunda çok önemli bir merkezdir. Bu sayede duyguların ifade edilmesinde önemlidir.

C)Serebellum;

Denge ve koordinasyon ile ilgili merkezdir.

Ayakta durma,

Yürüme, denge hissi,

Hareketlerin koordinasyonu ile ilgili işler görür.

2-Orta Beyin

İşitme sinyalleri burada colliculus inferior ve colliculus superiorlarda güçlendirilip temporal lobun derinliklerindeki işitme merkezlerine gönderilir.

3-Ön beyin

Düşünce ve muhakeme melekeleri ile ilgilidir. Motor hareket merkezi de burada bulunur. Santral fissür, Lateral serebral fissür, Paryetookspital fissür, Frontal lob, Paryetal lob, Temporal lob, Oksipital lob, İnsula dan oluşur.

MOTOR ALANLAR

- Her motor fonksiyonu beyinde simgeleyen bir merkez ve o merkeze ait bir alan vardır. Motor fonksiyonların önemine ve vital değerlerine göre bu merkezler beyinde yer kaplarlar. Böylece çıkarılan beyin haritalarına HOMONKULUS adı verilir.
- Mesela el için en büyük alan baş parmağa aittir, çünkü onun fonksiyonu kaçınılmazdır.

- Primer motor alan A4 olarak bilinir.
 - Premotor alan A 6 Ekstrapiramidal hareketler ile ilgilidir.
 - Primer sensoryel projeksiyon korteksi A1-2-3 karşı tarafa ait hissiyet (deri adale tendon mafsal) ile ilgilidir.
- Primer vizüel alan A 17 oksipital lobda
- Primer işitme alanı A 41 olarak isimlendirilir.

- Limbik lob temporal bölümde bulunur. Koku ve öfke ile ilgili bulunmaktadır.
- Bazal ganglionlar: İstem dışı hareketleri kontrol ve koordine ederler.
- Talamus : Bütün uyarılar buraya uğrarlar
Vegetatif fonksiyonların düzenlenme merkezi olarak rol oynarlar.
- Hipotalamus: Endokrin görev üstlenmiştir , bu görevini hipofiz bezi ile bir uyum içinde sürdürür.

Beyin asimetrisi

- Konuşma sol beyin fonksiyonudur.
- Matematik performans sağ beyin fonksiyonudur .
- Sol beyin kadınlarda , sağ beyin erkeklerde daha çok gelişir ve bu yüzden kadınlar sözel mesleklere, erkekler ise matematik fonksiyonlu mesleklere eğilim gösterirler.